

**KESAN KAUNSELING KELOMPOK TEORI PILIHAN TERAPI REALITI
TERHADAP ASPEK PSIKOLOGI PELAJAR IBU BAPA BERCERAI**

NOR AFITI BT MOHD BASRI

**DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN
(BIMBINGAN DAN KAUNSELING)
(MOD PENYELIDIKAN DAN KERJA KURSUS)**

**FAKULTI PENDIDIKAN DAN PEMBANGUNAN MANUSIA
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2015

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengukur kesan kaunseling kelompok Teori Pilihan Terapi Realiti (CTRT) terhadap kemurungan, kebimbangan, kelangsangan, motivasi pencapaian dan persepsi negatif terhadap ibu bapa bercerai. Kaedah eksperimen kuasi dengan pra ujian dan pos ujian kumpulan rawatan dan kumpulan kawalan digunakan dalam kajian ini. Subjek adalah 30 pelajar tingkatan 1 dan 2 dari sebuah sekolah di negeri Selangor yang dipilih secara persampelan bertujuan serta diagihkan secara rawak kepada kumpulan rawatan (20 subjek) dan kumpulan kawalan (10 subjek). Subjek kumpulan rawatan telah didedahkan lapan sesi kaunseling kelompok CTRT yang memakan masa selama 16 jam. Data pra ujian dan pos ujian telah diukur dengan menggunakan Inventori Remaja Ibu bapa Bercerai dan seterusnya dianalisis secara deskriptif dan inferensi menggunakan perbandingan min, ANCOVA dan *Post Hoc* pada nilai aras signifikan .05. Hasil kajian menunjukkan kaunseling kelompok CTRT berkesan secara signifikan terhadap kemurungan, kebimbangan, kelangsangan, motivasi pencapaian dan persepsi negatif terhadap ibu bapa dalam kalangan kumpulan rawatan berbanding kumpulan kawalan. Kesimpulannya, intervensi melalui kaunseling kelompok CTRT didapati berkesan untuk membantu menangani masalah psikologi remaja ibu bapa bercerai.

**THE EFFECTS OF "CHOICE THEORY REALITY THERAPY
COUNSELLING GROUP " TOWARD PSYCHOLOGICAL
ASPECTS OF STUDENTS OF DIVORCED PARENTS**

ABSTRACT

This study aims to measure the effects of Choice Theory Reality Therapy (CTRT) counselling group toward depression, anxiety, aggression, achievement motivation and negative perceptions toward parents among students whose parents were divorced. Quasi experimental method with pre test and post test for treatment group and control group has been used in this study. Subjects comprised of 30 students of form 1 and 2 from a school in Selangor state, selected by purposive sampling and randomly allocated to treatment group (20 subjects) and control group (10 subjects). Treatment group subjects were exposed to eight session of CTRT counselling group which has taken about 16 hours. Pre test and post test data were measured using the Adolescent Parent Divorced Inventory and further analyzed descriptively and by inference using comparison of mean, ANCOVA and Post Hoc at the significant level of .05. The results showed that CTRT counselling group has been found to be effective significantly toward depression, anxiety, aggression, achievement motivation and negative perception toward parents in the treatment group compared to the control group. In conclusion, intervention through CTRT counselling group was effective to help deal with the psychological problems of adolescents whose parents were divorced.

KANDUNGAN

	Muka Surat
PERAKUAN	ii
PENGHARGAAN	iii
ABSTRAK	iv
ABSTRACT	v
KANDUNGAN	vi
SENARAI JADUAL	xi
SENARAI RAJAH	xiv
SENARAI SINGKATAN	xv
SENARAI SIMBOL	xvi
SENARAI LAMPIRAN	xvii
BAB 1 PENGENALAN	
1.1 Pendahuluan	1
1.2 Latar belakang kajian	1
1.3 Pernyataan Masalah	6
1.4 Tujuan Kajian	21
1.4.1 Tujuan Umum	21
1.4.2 Tujuan Khusus	21

1.5	Objektif Kajian	23
1.6	Persoalan Kajian	23
1.7	Hipotesis Kajian	24
1.8	Kesignifikanan Kajian	25
1.9	Definisi Konsep & Operasional	28
1.9.1	Kaunseling Kelompok (CTRT)	28
1.9.2	Kemurungan	31
1.9.3	Kebimbangan	33
1.9.4	Kelangsangan	34
1.9.5	Motivasi Pencapaian	36
1.9.6	Persepsi Negatif Terhadap Ibu bapa	37
1.9.7	Pelajar Ibu bapa Bercerai	38
1.10	Limitasi Kajian	39
1.11	Rumusan	40

BAB 2 PENDEKATAN TEORI DAN TINJAUAN LITERATUR

2.1	Pendahuluan	41
2.2	Pendekatan Teori	42
2.2.1	Teori Perkembangan Personaliti Erickson	42
2.2.2	Perkaitan Teori Perkembangan Erickson dengan Situasi Remaja Ibu bapa Bercerai	49
2.2.3	<i>Choice Theory Reality Therapy</i> (CTRT)	55
2.2.4	Perkaitan <i>Choice Theory Reality Therapy</i> (CTRT) dengan	77

Situasi Remaja Ibu bapa Berceraai

2.3	Tinjauan Literatur	85
2.3.1	Tinjauan Dalam Negeri	85
2.3.2	Tinjauan Luar Negeri	94
2.4	Rumusan	101

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN

3.1	Pendahuluan	102
3.2	Reka Bentuk Kajian	103
3.3	Lokasi Kajian	106
3.4	Alat Kajian	107
3.4.1	Inventori Psikologikal Ibu Bapa Berceraai (IRIBB)	107
3.4.2	Kesahan Inventori (IRIBB)	108
3.4.3	Kebolehpercayaan Inventori (IRIBB)	110
3.4.5	Modul Kaunseling Kelompok (CTRT)	111
3.4.6	Kesahan Modul Kaunseling Kelompok (CTRT)	112
3.4.7	Kebolehpercayaan Modul Kaunseling Kelompok (CTRT)	113
3.5	Kaedah Pengumpulan Data	115
3.6	Populasi Kajian	115
3.7	Sampel Kajian	115
3.8	Cara Pemarkatan	118
3.9	Penganalisan Data	118

3.10	Pengujian Hipotesis	119
3.11	Rumusan	120

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1	Pendahuluan	121
4.2	Hasil Kajian Secara Deskriptif	121
4.2.1	Analisis Deskriptif Sampel Kajian Berdasarkan Tingkatan	122
4.2.2	Analisis Deskriptif Hasil Kajian Berdasarkan Min	123
4.2.3	Analisis Deskriptif Hasil Kajian Berdasarkan Skor Individu	129
4.2.4	Analisis Statistik Hasil Kajian Pengujian Hipotesis (ANCOVA)	140
4.3	Rumusan Analisis Kajian Berdasarkan Hipotesis	152

BAB 5 PERBINCANGAN

5.1	Pendahuluan	153
5.2	Rumusan Kajian	155
5.3	Perbincangan Kesan Kaunseling Kelompok (CTRT) Terhadap Pemboleh Ubah Bersandar	156
5.3.1	Kesan Kaunseling Kelompok (CTRT) Terhadap Aspek Kemurungan Pelajar Ibu bapa Bercerai	158
5.3.2	Kesan Kaunseling Kelompok (CTRT) Terhadap Aspek Kebimbangan Pelajar Ibu bapa Bercerai	163
5.3.3	Kesan Kaunseling Kelompok (CTRT) Terhadap Aspek Kelangsangan Pelajar Ibu bapa Bercerai	166

5.3.4	Kesan Kaunseling Kelompok (CTRT) Terhadap Aspek Motivasi Pencapaian Pelajar Ibu bapa Bercerai	170
5.3.5	Kesan Kaunseling Kelompok (CTRT) Terhadap Aspek Persepsi Negatif Pelajar Terhadap Ibu bapa Bercerai	174
5.4	Implikasi dan Sumbangan Kajian	178
5.4.1	Implikasi Kepada Bidang Keilmuan Kaunseling dan Teori	179
5.4.2	Implikasi Kepada Perkhidmatan Bimbingan dan Kaunseling Di Sekolah	181
5.4.3	Implikasi Kepada Bidang Pendidikan	183
5.4.4	Implikasi Kepada Pelajar dan Ibu bapa	184
5.5	Masalah Menjalankan Kajian	186
5.6	Saranan Menjalankan Kajian Pada Masa akan Datang	187
5.7	Rumusan	189
RUJUKAN		191
LAMPIRAN		

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
1.1	Statistik Perceraian di Malaysia 2001-2010	7
2.1	Tahap Perkembangan Personaliti Erickson	43
3.1	Reka bentuk Kajian Kuasi Eksperimen Ke Atas Pelajar Ibu Bapa Berceraai	105
3.2	Kesahan Kandungan Penilaian Pakar (IRIBB)	108
3.3	Kesahan Item Subskala (IRIBB) Berdasarkan penilaian Panel Pakar	109
3.4	Nilai Kebolehpercayaan Instrumen Remaja Ibu Bapa Berceraai (IRIBB)	110
3.5	Nilai Kesahan Sesi dan Aktiviti Modul Kaunseling Kelompok (CTRT) berdasarkan Penilaian Pakar	112
3.6	Nilai Kebolehpercayaan Sesi dan Aktiviti Modul Kaunseling Kelompok (CTRT) berdasarkan Penilaian Pakar	113
3.7	Jadual Pengujian Hipotesis	119
4.1	Analisis Deskriptif Sampel Kajian Berdasarkan Tingkatan	123
4.2	Perbandingan Min Pra Ujian Dan Min Pos Ujian Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan Berdasarkan Pembolehubah Kemurungan Pelajar Ibu bapa bercerai	124
4.3	Perbandingan Min Pra Ujian Dan Min Pos Ujian Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan Berdasarkan Pembolehubah Kebimbangan Pelajar Ibu bapa bercerai	125
4.4	Perbandingan Min Pra Ujian Dan Min Pos Ujian Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan Berdasarkan Pembolehubah Kelangsangan	126
4.5	Perbandingan Min Pra Ujian Dan Min Pos Ujian Kumpulan Rawatan Dan Kumpulan Kawalan	127

Berdasarkan Pemboleh ubah Motivasi Pencapaian

4.6	Perbandingan Min Pra Ujian Dan Min Pos Ujian Kumpulan Rawatan Dan Kumpulan Kawalan Berdasarkan Pemboleh ubah Persepsi Terhadap Ibu bapa dalam kalangan Pelajar Ibu bapa bercerai	128
4.7	Perbandingan Berdasarkan Skor Individu Bagi Pemboleh ubah Kemurungan	129
4.8	Perbandingan Berdasarkan Skor Individu Bagi Pemboleh ubah Kebimbangan	131
4.9	Perbandingan Berdasarkan Skor Individu Bagi Pemboleh ubah Kelangsangan	134
4.10	Perbandingan Berdasarkan Skor Individu Bagi Pemboleh ubah Motivasi Pencapaian	136
4.11	Perbandingan Berdasarkan Skor Individu Bagi Pemboleh ubah Persepsi Negatif Terhadap Ibu bapa Pelajar Ibu bapa bercerai	139
4.12	Ringkasan Analisis ANCOVA Pra Ujian dan Pos Ujian Kemurungan Pelajar Ibu bapa bercerai Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	141
4.13	Analisis <i>Post Hoc</i> Perbezaan Kemurungan Pelajar Ibu bapa bercerai Antara Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	142
4.14	Ringkasan Analisis ANCOVA Pra Ujian dan Pos Ujian Kebimbangan Pelajar Ibu bapa bercerai Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	144
4.15	Analisis <i>Post Hoc</i> Perbezaan Kebimbangan Pelajar ibu bapa bercerai antara Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	145
4.16	Ringkasan Analisis ANCOVA Pra Ujian dan Pos Ujian Kelangsangan Pelajar Ibu bapa bercerai Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	146
4.17	Analisis <i>Post Hoc</i> Perbezaan Kelangsangan pelajar	147

ibu bapa bercerai antara Kumpulan Rawatan Tingkatan 1,
Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan

4.18	Ringkasan Analisis ANCOVA Pra Ujian dan Pos Ujian Motivasi Pencapaian pelajar ibu bapa bercerai Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	149
4.19	Analisis <i>Post Hoc</i> Perbezaan Motivasi Pencapaian Pelajar Ibu bapa bercerai antara Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	150
4.20	Ringkasan Analisis ANCOVA Pra Ujian dan Pos Ujian Persepsi Negatif Terhadap Ibu bapa Pelajar Ibu bapa bercerai Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	151
4.21	Analisis <i>Post Hoc</i> Perbezaan Persepsi Negatif Terhadap Ibu bapa pelajar ibu bapa bercerai antara Kumpulan Rawatan Tingkatan 1, Kumpulan Rawatan Tingkatan 2 dan Kumpulan Kawalan	152

No. Rajah	Muka Surat
3.1	Carta Aliran Proses Persampelan Subjek Eksperimen, Tatacara Rawatan Dan Pengumpulan Data Subjek Kajian.

No. Rajah	Muka Surat
3.1	Carta Aliran Proses Persampelan Subjek Eksperimen, Tatacara Rawatan Dan Pengumpulan Data Subjek Kajian. 117

SENARAI SINGKATAN

ANCOVA	Analysis of Covariance
AMU 1976	Akta Membaharui Undang-undang(Perkahwinan & Perceraian) 1976
AUKIWP 1998	Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah Persekutuan) 1998
CTRT	<i>Choice Theory Reality Therapy</i>
DOVE	<i>Domestic Violence Evaluation</i>
IRIBB	Inventori Remaja Ibu bapa bercerai
JAKIM	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
JPN	Jabatan Pendaftaran Negara
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
PMR	Penilaian Menengah Rendah
REBT	<i>Rasional Emotive Behavior Therapy</i>
SPM	Sijil Pelajaran Malaysia
STPM	Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia
TSCS	<i>Tennessee Self Concept Scale</i>
WDEP	<i>Want, Doing, Evaluate, Planning</i>

SENARAI LAMPIRAN

- A Permohonan pelajar membuat penyelidikan
- B Pengesahan Pembentangan Cadangan Penyelidikan Peringkat Sarjana
- C Kelulusan menjalankan kajian di sekolah daripada Kementerian Pendidikan Malaysia (EPRD)
- D Kebenaran menjalankan kajian di sekolah
- E Instrumen kajian Inventori Remaja Ibu bapa Bercerai (IRIBB)
- F Modul Kaunseling Kelompok (CTRT)
- G Analisis Data Bagi Hipotesis Kajian

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan

Bab pertama pengkaji akan menerangkan perkara asas kajian yang meliputi pengenalan secara ringkas tentang masalah yang dikaji, latar belakang kajian, pernyataan masalah, tujuan kajian, objektif kajian, kesignifikanan kajian, definisi pembolehubah kajian, persoalan kajian, hipotesis kajian, dan rumusan kajian.

1.2 Latar belakang Kajian

Institusi kekeluargaan adalah unit asas dan tulang belakang dalam mewujudkan sistem sosial dan sumber tenaga manusia yang sejahtera. Kini, kehidupan alam rumah tangga semakin memberi cabaran berdasarkan angka perceraian semakin meningkat iaitu purata 70 kes perceraian dilaporkan setiap hari, 2000 kes setiap bulan, dan 25000 kes

setiap tahun (JAKIM, 2011). Malahan, terdapat kes perceraian dalam tempoh perkahwinan yang amat singkat iaitu antara seminggu dan setahun, serta kes perceraian pasangan yang telah lama berkahwin dan mempunyai cucu. Berdasarkan kes tersebut, jelas memperlihatkan kepincangan institusi kekeluargaan dalam masyarakat kita yang perlu diberikan perhatian serius (Hariyati, 2008).

Menurut Noraini (2011), kombinasi permasalahan kesihatan mental antara suami dan isteri menjadi punca kepada perceraian. Manakala, Georg (2006) menyatakan secara puratanya kajian kekeluargaan mendapati pasangan bercerai tidak terlepas daripada kes penderaan fizikal terhadap pasangan. Folkman & Lazarus (1992) menyatakan konflik adalah desakan yang menyebabkan kedua-dua pasangan hilang arah, ketidakupayaan menyelamatkan keadaan dan mereka tewas sehingga tercetusnya perceraian. Dalam hal ini, toleransi adalah komponen yang unik dalam perhubungan perkahwinan apabila pasangan bekerjasama, dan saling berjuang dalam penjagaan anak-anak (McHale, 2007).

Konflik dalam hubungan kekeluargaan mengakibatkan ikatan perkahwinan berakhir dengan perceraian yang memberi kesan negatif terhadap individu dewasa dan perkembangan psikologikal anak-anak (Amato & Keith, 1991; Acock & Demo, 1994; Amato, 1994; Cherlin, 1999; Gahler, 1998; Amato, 2000; Billings & Emery, 2000; Jackson & Hung, 2000; Jackson, 2000 & 2003; Ambert, 2002; Dong, Wang & Ollendick, 2002; Ahrons & Thanner, 2003; Kelly & Emery, 2003; Lin, 2008). Kesan perceraian pastinya akan dirasai oleh anak-anak termasuklah rasa kehilangan ibu atau bapa yang akan mengganggu gugat kestabilan psikologikal mereka. Menurut Hawkins (2008), kanak-kanak tidak akan memahami perceraian ibu bapa sehinggalah mereka

merasai kehilangan apabila ibu dan bapa tidak tinggal bersama, perubahan tempat tinggal, kehilangan rakan-rakan sebaya, dan keluarga ibu atau bapa. Apabila perkembangan psikologikal mereka tidak stabil, mereka akan mudah terdedah dengan pelbagai tandensi yang memungkinkan mereka menjerumuskan diri dengan pengaruh sosial yang tidak sihat. Berdasarkan kajian oleh Hawkins (2008), 90 peratus anak-anak yang terlibat dengan perceraian akan tinggal dengan ibu dan mereka akan turut merasai 20 hingga 25 peratus kehilangan kemewahan hidup berbanding tinggal dengan bapa yang hanya 10 peratus jika dibandingkan sebelum ibu dan bapa mereka bercerai. Hal ini menunjukkan tahap keinginan dan kemewahan anak-anak mangsa perceraian tidak dapat dipenuhi seperti sebelumnya. Sekaligus, kejutan-kejutan dan rasa kehilangan seperti ini akan mengganggu dan menjejaskan kefungsiian hidup mereka.

Impak daripada perceraian, anak-anak akan mengalami gangguan aspek psikologikal, masalah dalam pencapaian akademik, dan tingkahlaku bermasalah jika dibandingkan dengan anak-anak yang mempunyai ibu bapa yang tinggal dalam keadaan harmonis (Amato 2001; Chase-Landsle & Hetherington, 1990; Flewelling & Bauman, 1990; Hetherington, Bridges & Insbella; 1998; Hetherington & Stanley-Hagan, 1999; Zill, Morisson & Cairo, 1993). Anak-anak kecil tidak merasai tekanan psikologikal berbanding anak-anak remaja yang sedang meningkat dewasa. Anak mangsa perceraian khususnya akan menghadapi kejutan besar kesan perpisahan yang tidak mereka relakan.

Kesan kepada perceraian ini juga dinyatakan oleh Sara, Terri, Avshalom & Alan (2003) iaitu perceraian boleh membawa kesan serta merta, jangka pendek,

transisi dan kesan jangka panjang. Menurut Kelly & Lamb (2003) individu dewasa lebih tabah dan matang apabila dilanda situasi perceraian. Individu dewasa melalui beberapa tahap pemulihan dengan membina semula nilai diri, perasaan bersalah kerana gagal membina keluarga, takut untuk merasa intim semula, kecewa, perubahan cara hidup dan penyesuaian pada keadaan bercerai. Berbeza pula dengan kanak-kanak atau golongan remaja yang mengalami keadaan berbeza yang dipengaruhi oleh usia, ekosistem dan sifat tekanan yang dilaluinya kesan daripada perpisahan ibu bapa. Terdapat pelbagai kesan psikologi kanak-kanak dan remaja mangsa perceraian. Antaranya ialah kebimbangan, kemurungan, kehilangan penghargaan sendiri dan sebagainya. Bagi ibu bapa, perceraian adalah jalan yang terbaik, namun bagi anak-anak pula perceraian ibu bapa adalah zaman permulaan kepada penderitaan dan kegelapan lebih-lebih lagi kesannya pada anak-anak. (Kelly & Lamb, 2003).

Kajian yang dilakukan di *University of Minnesota* merumuskan perceraian akan mempengaruhi anak-anak secara berbeza, bergantung pada jantina, usia dan tahap perkembangan. Mereka sering merasakan mereka bersalah dan mereka percaya mungkin tingkahlaku mereka yang menyumbang perceraian ibu bapa. Anak-anak mangsa perceraian akan menunjukkan perasaan negatif seperti ketakutan ditinggalkan. Mereka bimbang sekiranya ibu bapa mereka tidak menyayangi mereka dan mereka rasa ditinggalkan. Anak-anak mangsa perceraian turut akan merasa marah dan geram. Perasaan mereka sangat marah kepada ibu atau bapa walaupun mereka tidak dapat mengekspresikan kemarahan mereka. Pendaman kemarahan dapat dilihat melalui terjemahan tingkahlaku seperti memberontak, bergaduh di sekolah dan mudah marah. (Katie, 2012).

Lesley (2001) pula berpendapat perceraian adalah pengalaman yang menyeksakan sama ada kepada pasangan yang berkonflik atau anak-anak yang tersepit. Anak-anak berhak memperoleh kesejahteraan dalam kehidupan berkeluarga bukannya menjadi mangsa kepada percaturan hidup ibu bapa. Sepatutnya pada peringkat perkembangan diri dan dalam usia yang memerlukan kasih-sayang, didikan dan bimbingan ibu bapa menjadi keperluan kanak-kanak dan remaja untuk dipenuhi agar mencapai kesejahteraan dan perkembangan diri yang sihat. Menurut Matthews (2002) menyatakan bahawa setiap tahun di Amerika Syarikat, lebih 1 juta kanak-kanak bawah usia 18 tahun menjadi mangsa perceraian ibu bapa.

Menurut Joan & William (2010) mendapati kanak-kanak dan remaja mangsa perceraian mengalami masalah sahsiah ekoran daripada kehilangan model dan pemimpin dalam keluarga dan mengakibatkan kefungsiian sesebuah institusi kekeluargaan terjejas. Perceraian menimbulkan pelbagai kesan gangguan emosi, fisiologi, psikologi dan juga prestasi kerja individu dewasa dan prestasi akademik anak-anak. Menurut Hyatt (1999) pula perceraian adalah pengalaman yang menyeksakan sama ada kepada pasangan yang berkonflik atau anak-anak yang tersepit dan menjadi mangsa. Menurut Zarina (2009), keutuhan sesebuah keluarga yang harmonis bergantung kepada kesefahaman ikatan perkahwinan dan perkongsian nilai-nilai kasih sayang antara ahli keluarga.

Justeru, benar sekali menurut Che Hasniza (2006), keluarga adalah agen sosialisasi yang sangat penting bagi membentuk norma, nilai, kepercayaan, bahasa, ideologi, artifak, kemahiran hidup dan emosi seseorang. Perilaku dan sahsiah seseorang individu samada untuk menjadi lebih baik atau sebaliknya adalah bermula

daripada pembentukan keluarga yang harmonis dan sejahtera. Perceraian akan memberi kesan kepada anak-anak dan akan memberikan kesan kepada permasalahan sosial lebih-lebih lagi terlibat dengan kes gejala sosial, dadah, jenayah, seks bebas, dan pelbagai kes sosial yang lain.

Kesimpulannya, aspek psikologikal seperti kemurungan, kebimbangan, kelangsangan, penurunan motivasi pencapaian dan persepsi negatif terhadap ibu bapa sering menjadi aspek permasalahan bagi remaja yang terlibat dengan kes perceraian ibu bapa. Justeru, kaunseling kelompok amat penting dalam menangani permasalahan aspek psikologikal ini pada peringkat awal agar tidak terus berlarutan menjadi permasalahan dalam diri seseorang individu.

1.3 Pernyataan Masalah

Di Malaysia, sumber statistik perceraian oleh Jabatan Kemajuan Agama Islam (JAKIM) bagi orang Islam, (2006 hingga 2010), telah berlaku peningkatan sebanyak 8572 kes. Menurut sumber daripada Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) pula, kadar perceraian dalam kalangan bukan Islam pada tahun 2004 iaitu sebanyak 3291 kes perceraian, sebanyak 3804 kes perceraian pada tahun 2005, 5747 kes perceraian pada tahun 2006, 4335 kes perceraian pada tahun 2007. Dalam tempoh sehari, lebih 56 perceraian dan 359 perkahwinan berlaku (Harian Metro, 18 September 2008). Hal ini bermakna sebanyak 303 perkahwinan yang masih dikekalkan dalam sehari.

JAKIM dan JPN menyatakan, punca krisis rumah tangga ini antaranya adalah tidak serasi, kecurangan poligami, kerenah dan campur tangan keluarga, masalah ekonomi, pengangguran, komitmen kerja dan kerjaya yang terlalu tinggi, dan kurangnya didikan moral, penderaan dan pengabaian. Kesannya, adalah kepada anak-anak. Berikut merupakan statistik berjadual oleh (JAKIM), (2001-2010) berdasarkan peningkatan bagi negeri di Malaysia.

Jadual 1.1

Peratus Statistik Perceraian di Malaysia (2001-2010)

Negeri/Tahun	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Perlis	1.40	1.63	1.63	0.99	1.28	1.67	1.20	2.10	1.81	1.91
Kedah	11.67	8.19	6.96	8.93	9.79	10.31	10.66	10.81	9.91	9.41
Pulau Pinang	5.39	6.58	5.95	5.55	5.14	4.21	4.47	4.20	4.21	3.72
Perak	8.31	14.27	8.77	9.14	8.31	8.10	7.61	8.75	6.42	7.92
Selangor	14.14	14.28	20.31	19.0	17.07	16.93	18.13	15.96	16.54	19.05
Kuala Lumpur	5.43	5.77	5.69	7.85	7.04	7.31	5.61	6.48	5.91	6.14
N. Sembilan	4.25	4.54	4.40	3.87	4.54	4.45	4.42	4.73	4.51	4.80
Melaka	3.58	3.82	3.79	3.35	3.45	3.73	3.71	3.99	3.31	4.05
Johor	7.25	11.76	10.37	10.23	8.57	8.46	9.41	10.45	12.02	9.96
Pahang	7.85	6.46	5.90	3.73	8.48	7.92	7.32	7.71	7.02	7.63
Terengganu	7.88	5.87	5.77	7.10	7.24	6.33	7.51	6.02	6.80	4.54
Kelantan	15.38	10.63	12.39	11.83	10.70	10.35	10.99	10.21	8.91	9.21
Sarawak	4.53	4.58	4.19	5.00	4.62	5.00	4.43	4.82	3.50	5.39
Sabah	2.34	1.16	3.67	3.11	3.28	4.74	4.50	3.35	9.14	6.08
W. P. Labuan	0.59	0.44	0.18	0.30	0.47	0.51	0.18	0.51	0.31	0.31

Sumber: Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM, 2010).

Berdasarkan jadual 1.1 tersebut, peningkatan kadar perceraian sudah pasti memberikan kesan yang mendalam kepada anak-anak. Kadar ibu bapa bercerai bagi setiap pasangan lebih-lebih lagi pasangan yang mempunyai tiga hingga lima orang anak akan menyebabkan kesan berkali ganda terhadap individu yang mengalaminya. Kepentingan perkahwinan ini juga ditekankan oleh Weston & Stanton (2003) iaitu perkahwinan adalah sesuatu yang penting terutamanya untuk anak-anak berkembang dengan sihat dan dalam keadaan yang sejahtera dalam sesebuah komuniti masyarakat.

Remaja dan kanak-kanak yang mengalami episod perceraian ibu bapa akan mempamerkan permasalahan dalam akademik, permasalahan psikologikal, gangguan kehidupan jika dibandingkan dengan anak-anak yang tidak mengalaminya (Amato, 2004). Kebanyakan pengkaji menemui bukti untuk menyokong hipotesis bahawa perceraian ibu bapa dan perkahwinan semula mempunyai kesan negatif jangka panjang termasuk ketidakstabilan psikologikal, dan kemerosotan pencapaian akademik (Amato 2001; Landsdale & Heterington, 1990; Wallerstein et al 2000). Kepentingan peranan bapa pula ditekankan dalam artikel *How Fathers Benefit Children and Society* (2000). Kajian ini menyatakan terdapat banyak kesan daripada situasi ketiadaan bapa dalam sesebuah keluarga antaranya kesan kepada pendidikan iaitu menyebabkan minat untuk bersekolah yang kurang dalam kalangan anak-anak. Selain itu, kesan perceraian boleh menjurus kepada masalah seperti kemiskinan, jenayah, penderaan dan masalah kesihatan sama ada dari segi fizikal atau mental anak-anak tersebut. Menyedari hakikat ini adalah penting untuk setiap ibu bapa yang ingin bercerai memikirkan nasib anak-anak mereka.

Kesan-kesan yang akan dialami selaras mengikut skop kajian ini antaranya kemurungan, kebimbangan, kelangsangan, tahap motivasi pencapaian dan persepsi negatif terhadap ibu bapa.

Pertama, kesan kemurungan akan dialami oleh anak-anak yang menjadi mangsa perceraian. Menurut Seccombe & Warner (2004) pula, antara kesan yang berlaku akibat daripada perceraian ibu bapa ialah kemurungan. Hal ini jelas menunjukkan bahawa melalui tanda-tanda dan simptom-simptom yang ditunjukkan, kanak-kanak yang menjadi mangsa perceraian ini akan mengalami kemurungan. Kemurungan berlaku dalam kalangan mereka yang berumur 19 - 59 tahun dalam kalangan wanita adalah 1.5 kali lebih tinggi daripada lelaki. Masalah kemurungan akan mengundang kepada kesihatan mental yang menyumbang kepada 8.6 peratus.

Menurut Kauffman (2001), kemurungan dalam kalangan kanak-kanak dan remaja merupakan satu isu yang kontroversial sejak beberapa dekad yang lalu. Hal ini kerana sebelum satu dekad yang lalu banyak pakar menafikan wujudnya kemurungan di kalangan kanak-kanak dan remaja (Erickson, 1992). Banyak kajian yang dibuat pada tahun 1960-an dan 1970-an telah membuktikan bahawa kemurungan bukan sahaja wujud pada zaman kanak-kanak dan remaja tetapi lebih serius daripada yang dijangkakan (Dacey & Kenny, 1997; Bachanas & Kaslow, 2001; Haugaard, 2001; Nunley, 2003). Menurut Bachanas & Kaslow (2001) dalam Rita Wicks-Nelson, Allen C. Israel (2005), kemurungan dalam kalangan remaja memerlukan perhatian dan intervensi yang baik. Pelbagai kajian yang dibuat, telah dibuktikan bahawa kemurungan adalah satu masalah yang umum dalam kalangan remaja (Sprinthall & Collins, 1995; Dacey & Kenny, 1997; Conger, 1977; Steinberg, 1999). Menurut Petersen et al. (1993), kemurungan mempengaruhi 7% hingga 33% daripada remaja

bergantung pada definisi, penilaian dan keseriusan kemurungan yang dihadapi. Menurut satu kajian yang dijalankan pada tahun 1982, didapati bahawa apabila seseorang mencapai umur 15 tahun, satu daripada lima orang remaja akan mengalami kemurungan (Turkington & Kaplan, 1997).

Daripada kajian-kajian yang dibuat tentang kemurungan, didapati bahawa faktor jantina merupakan satu pemboleh ubah yang sering digunakan. Banyak kajian yang dijalankan telah melihat perhubungan antara jantina dengan kemurungan. Namun, kebanyakan kajian ini memberi fokus kepada orang dewasa sahaja (Wade, Cairney, & Pevalin, 2002). Menurut mereka lagi, sorotan kajian tentang kemurungan remaja berkenaan dengan perbezaan jantina adalah sangat tidak konsisten. Terdapat penyelidik yang mengatakan bahawa tidak terdapat perbezaan dalam kadar kemurungan dalam kalangan remaja lelaki dan perempuan (Baron & Joly, 1988 (disebut dalam Wade, Cairney, & Pevalin, 2002)). Penyelidik-penyelidik lain pula mengatakan bahawa remaja perempuan biasanya lebih mudah dilanda kemurungan berbanding remaja lelaki (Ingersoll, 1989; Haugaard, 2001). Menurut Nolen-Hoeksema & Girgus (disebut dalam Bachanas & Kaslow, 2001), pada umur 15 tahun, kemurungan dalam kalangan remaja perempuan adalah dua kali ganda lebih banyak berbanding remaja lelaki, dan perbezaan jantina ini akan berlanjutan hingga ke zaman dewasa. Steinberg (1999) pula berpendapat bahawa perasaan kemurungan adalah lebih umum dalam kalangan lelaki berbanding perempuan sebelum akil baligh, manakala kecelaruan kemurungan lebih umum dalam kalangan perempuan berbanding lelaki selepas akil baligh. Memandangkan pandangan yang berbeza-beza ini, kajian akan dibuat ke atas pemboleh ubah ini untuk melihat pengaruhnya ke atas